

SCHARRELBOS

KOPLOPER IN DE EUROPEAN GREEN DEAL

GREEN DEAL: Europa in 2050 klimaatneutraal

Geen CO₂ uitstoot meer in 2050

62% van het Europese ecosysteem wordt blootgesteld aan te hoge stikstofconcentraties.

400.000 Europeanen sterven jaarlijks aan te hoge concentraties fijnstof

De omvang van populaties zoogdieren, vissen, vogels en reptielen is in 2020 met bijna 70% afgenomen ten opzichte van 1970

Bos- en houtsector wil 100.000 hectare nieuw bos bouwen in Nederland'

+100.000 ha bos zorgt voor een vermindering van 4,5 MegaTon CO₂

Nederland is nu voor 90% afhankelijk van houtlevering uit het buitenland

Nederland geldt in West-Europa als een van de landen met het minste bos

Deze EO Wijers inzending 'Scharrelbos' is van een multidisciplinair team met:

› Landschapsarchitect	› Vrijtijdsdeskundige
› Stedenbouwkundigen	› Cultuurtechnicus
› Voedselbosbouwdeskundige	› Planoloog
› Boomkweker	› Architect
› Zoetwaterdeskundige	

Compleet nieuwe ontwikkelstrategie nodig

Met het aanstekelijke Scharrelbos kiest regio Kempen – Groote Heide voor een schaa sprong in landschap. En dat is hard nodig. Onze welvaart is in honderd jaar flink opgetild, maar we stoten nu ons hoofd. Het ecologisch systeem is uit balans. De huidige werkwijze van de ruimtelijke planning bereikt zijn grens. Dit komt omdat we al decennialang ontbossen, verstoren, bemesten, doorsnijden, ontwateren en vervuilen. Het extrapoleren van trends uit het verleden en het reactief oplossen van knelpunten, brengt steeds minder heldere oplossingen die toekomstvast en goed uitlegbaar zijn. Het ontbreekt aan samenspel tussen beleidsvorming, projectuitvoering en betrokken partijen. Vanuit een samenhangend en toekomstgericht verhaal moet gezocht worden naar een nieuwe adaptieve ontwikkelstrategie waarbij centraal staat wat de bijdrage is van een individuele activiteit, project of partij aan het hele systeem.

Gebiedsopgave: Kempen – Groote Heide

De Kempen - Groote Heide vormt met de Belgische Kempen een uitgestrekt en Europees uniek kleinschalig cultuurlandschap op het zand. Het vormt met Eindhoven en Tilburg een economisch krachtige regio van kennisintensieve technologie, industrie, landbouw en toerisme. Stad en land vullen elkaar naadloos aan. De kwaliteit van het landschap moet op een hoger niveau komen voor plant, mens en dier

Ons concept: Scharrelbos als nieuwe biotoop

Met Scharrelbos creëren we een nieuwe balans. Het is een campagne om in precies 30 jaar tijd het areaal bos in de Kempen – Groote Heide te verdubbelen met nieuw multifunctioneel high-tech en circulair bos. We maken daarbij gebruik van de nieuwste technologie en sluiten aan bij de cultuur van Brabant. We planten hiervoor 4 miljoen bomen. Dat maakt 17.000 hectare nieuw bos - een verdubbeling van het huidige bosareaal. Het aanplanten wordt direct gekoppeld aan ruimtelijke ontwikkelingen zoals nieuwe woningen en bedrijven, infrastructuur of duurzaam gas, zonne- en windenergieprojecten.

We zetten ruimtelijk en strategisch ontwerp in om parallel 3 elkaar versterkende strategieën te verkennen:

1. Omvormen van beheeraanpak van het bestaande bos
2. Ontwerpen van een grootschalig raamwerk voor de aanleg van nieuwe bos en ordenend principe voor initiatieven en projecten
3. Opschalen van lokale initiatieven tot een elkaar versterkend netwerkeneenscharrelbos-coöperatie.

Inspiratieboek Scharrelbossen 2020

We maken een inspiratieboek waarbij we vanuit de positionering van de plek, de ondergrond en bostype kijken naar de programmering van het bos. Bijvoorbeeld voor voedselproductie, recreatie, energieopwekking, productiebos voor de bouw, vergroten biodiversiteit, CO₂ afvang en versterken van kwetsbare natuur. We doen suggesties voor het aanscherpen van regels, verleggen van subsidiestromen en stimuleren van investeringen.

Het scharrelbos als economie

Het scharrelbos vervangt een deel van de huidige intensieve landbouw door agro-forestry. Hier lopen specifieke varkens, kippen, insecten en runderen rond. Dankzij permacultuur is er een rijke oogst van noten, zaden, bessen en groenten. Grondstoffen voor dranken, bier, wijn, smakelijke worst, biefstuk, fijne zwammen, mooie groenten en regionaal fruit en superfoods.

Niet alleen de producten die uit het bos komen maken het interessant voor de stedeling. Er is ruimte voor speelnatuur, voor ecolodges en andere

verblijfsaccommodaties die een volledige beleving bieden die aansluit bij het scharrelbos: voedselsafari's, top-kok-masterclasses of stilteweekends. Het bos biedt, in de traditie van de kloosters, ruimte voor retraites en trainingen, of het nu gaat om het vinden van rust en persoonlijke ontwikkeling of om de ontwikkeling van kennis van voedsel en onderzoek naar de nieuwe ecosystemen die hier in de praktijk worden gebracht.

Strategie

We starten bij een coalition of the willing, maar breiden gestaag uit tot een nieuwe Scharrelbosbeweging die een systeemverandering brengt. Het Scharrelbos wordt zo haalbaar en schaalbaar. Alle grote en kleine bos-initiatieven worden hightech gemonitord met de kennis van Eindhoven en sociaal-economisch begeleid met de kennis uit Tilburg. Opgeschikt kleinschalige en aabare initiatieven krijgen de ruimte en mogelijkheid om te experimenteren en groeien door tot echte gamechangers.

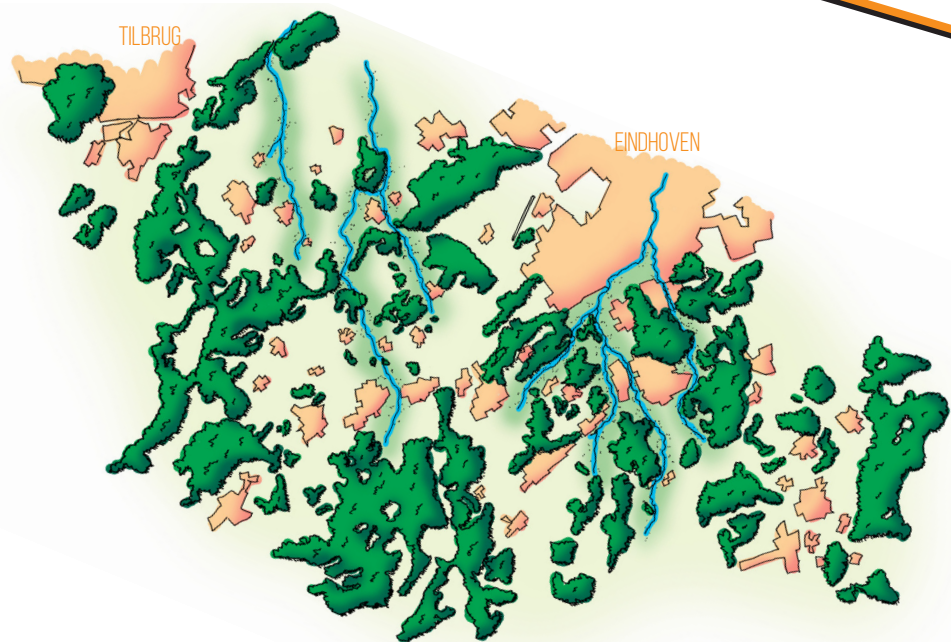
MENS, DIER EN PLANT ONTMOETEN ELKAAR IN DE KEMPEN - GROOTE HEIDE

Scharrelen is ongepland, ongedwongen en terloops, rommelen, snuffelen, wroeten, woelen, zoekend lopen, eten zoeken. Scharrelen is natuurlijk gedrag vertonen, vrij en vrijblijvend. Scharrelen is aandachtig dwalen. Is tussendoor. Scharrelen is slow living, contact leggen, open en sociaal.

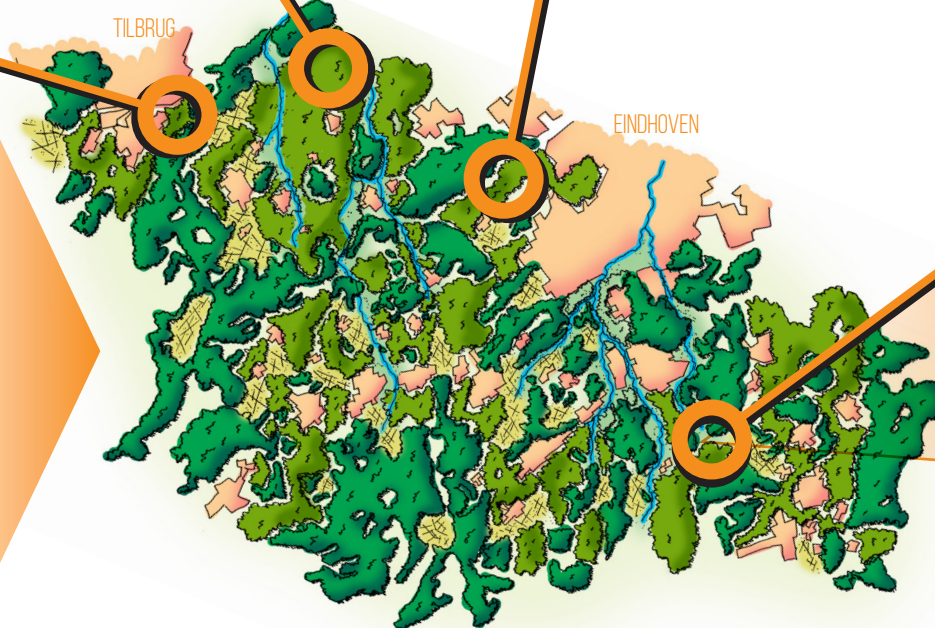
**HET SCHARRELBOS PRODUCEERT GEZOND
VOEDSEL EN CIRCULAIR BOUWMATERIAAL**

HET SCHARRELBOS VANGT CO₂ OP

ONTWERPOPGAVEN

Ontwerppopgave bestaand bos: versterking van natuurgebieden en introductie van nieuw scharrelbosbeheer in bestaand bos: waar kan dat en biedt het meerwaarde?

Ontwerppopgave raamwerk: aanleg van een grootschalig scharrelbos-raamwerk; een langgerekte bosrand langs de beekdalen, boskernen in de bovenloop (sponswerking) en op de nu droge zanden.

Ontwerppopgave initiatieven: op zoek naar typologieën en kansen nabij de kernen.

HET SCHARRELBOS IS EEN
MANIER OM EEN NIEUW ECOLOGISCH
EVENWICHT TE BEREIKEN

CONCEPT: SCHARRELBOS ALS NIEUWE BIOTOOP

1. ONTWERP KANSEN VERKENNEN

We zetten ontwerp in om kansen te verkennen, keuzes te maken en toekomst te bouwen. Dit doen we door met de regio een stevig leidend narratief vast te stellen die de sociaaleconomische meerwaarde centraal stelt. Daarmee overtuigen we initiatiefnemers om anders om te gaan met ruimtegebruik en hun investeringen.

2. MAATSCHAPPELIJKE BUSINESSCASE

De maatschappelijke businesscase wordt over de lange termijn van 100 jaar berekend. Daarbij tellen directe opbrengsten uit houtproductie en energiewinning, landbouwproducten en inkomsten uit toerisme en recreatie. Ook tellen vermeden kosten als ziektekosten of de vermeden CO₂ uitstoot.

3. HET SCHARRELBOSFONDS

Het Scharrelbos wordt bekostigd uit een Scharrelbosfonds met investeringen van vele (internationale) partijen, ook de bedrijven met een nog te grote CO₂ footprint. Het bos realiseert maatschappelijke doelen als een gezonde bevolking, de KRW-opgave, waterberging, de energieopgave, een betere lucht- en bodemkwaliteit.

SCHARRELBOS

OPBRENGSTEN

HOUT

BOUWMATERIAAL, PAPIER EN HAARDHOUT

VOEDSEL

FRUIT, NOTEN, ZADEN, GROENTEN, PADDESTOELEN, HONING

BIODIVERSITEIT

2X ZOVEEL ALS LANDBOUWGROND

RECREATIE

BELEVING, DE MEESTE MENSEN HOUDEN VAN HET BOS

GEZONDHEID

“CREATIVITEIT, NATUUR HELPT ONS OM OP IDEEËN TE KOMEN”

CO₂ OPSLAG

1500 TON CO₂ PER HECTARE

BIOMASSA

MEER BOS IS MEER RESTSTROMEN & ENERGIE